

Cel projektu oraz zakres badań

Celem projektu *Literacki bedeker — nowe topografie* lektury jest wskazanie miejsca i roli wydawnictw z zakresu turystyki literackiej w kulturowej i społecznej przestrzeni współczesnej Polski. Zamierzam scharakteryzować piśmiennictwo właściwe dla tego obszaru oraz stworzyć typologię form zyskujących coraz większą popularność, określanych jako *turystyczny przewodnik literacki*. Niezbędnym punktem odniesienia dla moich badań pozostają ogólnoeuropejskie tendencje w obrębie zjawisk i publikacji z dziedziny turystyki literackiej oraz pisarstwa podróżniczego. Polskie publikacje porównywać będę z niemiecko- i anglojęzycznymi wydawnictwami.

Wśród stale ewoluujących sposobów podróżowania wyróżnia się — pokrewną względem przewodnika literackiego — turystykę literacką: aktywność motywowaną lub inspirowaną dziełami, życiorysami pisarzy albo miejscami, które identyfikuje się jako literackie. Istotnym zadaniem projektu jest więc również określenie relacji literackiego przewodnika oraz działań, które projektuje jego lektura — literackich przechadzek, peregrynacji wskazywanymi szlakami etc. Konieczne jest także osadzenie omawianych publikacji w kontekście pokrewnych fenomenów, takich jak np. spacer, szlaki czy mapy literackie, podróże literackie, odwiedzanie literackich lokalizacji.

Moje badania koncentrują się na reinterpretacji oraz rozwinięciu koncepcji związanych z pojęciem literackiej turystyki oraz literackiego bedekera — na określeniu aktualnych przekształceń zachodzących w literackim turyzmie oraz towarzyszącym mu piśmiennictwie. Wskażę, na czym polegają zmiany oraz przeobrażenia omawianych zjawisk (w perspektywie ich polskiej, niemieckiej oraz anglosaskiej tradycji) oraz powiem, dlaczego są to nowe, ważne społecznie działania w kontekście praktyk kulturowych i literackich. Śledzić będę przekształcenia poszczególnych form literackiego bedekera, ich formalne i ideologiczne uwikłania wobec zależności społecznych oraz jako sposoby reprezentacji i konstrukcji określonych konceptów, idei.

Powody podjęcia tematyki badawczej

Turystyczny przewodnik literacki oraz turystyka literacka wydają się popularnymi obszarami refleksji — jednak nie dość dla literaturoznawców. Niezbędna pozostaje analiza literaturoznawcza i kulturowa omawianych form i zjawisk związanych z turyzmem literackim — zwłaszcza wobec rosnącej liczby omówień o charakterze ekonomicznym, geograficznym, rozważań ukazujących walory biznesowe i merkantylne wybranych przedsięwzięć, dociekań z zakresu zarządzania kulturą, ujęć koncentrujących swoją uwagę na turystyce literackiej jako na formie usług przemysłowo-handlowych. Komercyjność zaś to tylko jeden, wybrany aspekt fenomenów, nad którymi należy podjąć namysł.

Zainteresowanie „śladami literatury” — miejscem zamieszkania, życia, tworzenia poszczególnych pisarzy, a także rzeczywistymi miejscami opisanymi w literaturze — nie stanowi novum dla turystów oraz literaturoznawców. Literatura inspirowała podróże, z książką w rękę przechadzano się od co najmniej XVIII wieku, szukano literackich miejsc, zakątków, szlaków. Jednak współcześnie turizm literacki ulega zasadniczej zmianie, wiąże się po pierwsze ze zmianą skali, masowość turystyki i literatury otwiera przestrzeń dla turystyki tematycznej — literackiej; po drugie z nową praktyką lektury, z nowymi aktywnościami podejmowanymi przez czytelnika. Wynikają one z przekształceń społecznych, zmian w sposobie podróżowania oraz tych w obrębie literatury i literaturoznawstwa. Współczesny przewodnik literacki jest ważnym społecznie zjawiskiem, elementem nowych praktyk kulturowo-społecznych i domaga się szczegółowego omówienia.